



“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Хан Кардам

777 - 803

Българският средновековен владетел Кардам е непосредствен приемник на хан Телериг и е един от първите успешни държавници, който извежда България от тежката политическа криза, продължила над 40 години. Той постига вътрешна стабилност и авторитет на ханската власт и военни успехи срещу Византия, пренасяйки бойните действия в Тракия.

Благоприятно външно условие се оказва и политиката на византийските императори, негови съвременници – Лъв IV (775-780) и малолетният Константин VI (780-797), които имали проблеми с арабите. През 778 г. Лъв VI побеждава арабите в Мала Азия и преселва в Тракия еретици-павликяни. Те не представляват заплаха за все още езическа България и Кардам не предприема нищо против Византия. В продължение на 10 години той укрепва вътрешния ред в държавата.

При малолетния император Константин VI, когато фактически управлявала майка му Ирина, вдовицата на Лъв IV, отношенията с Константинопол започват се обтягат по повод бунтовете на славяните в Тракия и Македония.

През 784 г. Константин VI и императрица Ирина с голяма войска посещават граничните с България области и укрепват крепостите на Анхиало, Боруй и Филипопол. В отговор на това Кардам изпраща войски в областта на Струма. През 789 г. българска войска разгромява гарнизона на стратега на Тракия Филит, който загива в боя заедно с войниците си.

През пролетта на 791 г. Константин VI предприема поход в Тракия и стига до крепостта Проват край Адрианопол. Кардам научава за похода и пристига с войските си. След кратко сражение младият император се уплашва и се оттегля.

На следващата 792 г. императорът предприема нов поход и стига до крепостта Маркели (край Карнобат). Кардам разполага войските си по близките възвишения и изчаква византийците. Константин VI прибързано решава да влезе в битка, уверяван от своите гадатели, че победата ще бъде негова. На 20 юли 792 г. императорът разгръща войската си в равнината, но в движението разстройва фалангите. След това, както съобщава Теофан, ”нападнал безредно”, но претърпява пълно поражение. Загиват не само войниците, но и военачалниците, включително и ”лъжепророкът” който му предсказал победа.

Кардам пленява целия вражески обоз заедно с императорската шатра и цялата му прислуга. Младият и неопитен император едва се спасява с бягство към столицата. Скоро двамата владетели влизат в преговори и подписват договор, според който империята се задължава да плаща годишен данък на българите.

Но византийците забавят плащането на данъка. През 796 г. хан Кардам изпраща писмо до Константин VI с предупреждение: ”Или ми плати данъка, или ще дойда до Златните врати и ще опустоша цяла Тракия!”. Константин VI отговаря твърде самонадеяно, като праща конски тор,

вместо злато и писмо: ”Изпратих ти данък, какъвто ти подобава. Ти си стар и аз не искам да се мориш чак дотук. Аз ще дойда до Меркели и ти излез насреща, пък каквото Бог отсъди”.

И Константин VI тръгва на нов поход, но стига само до околностите на Адрианопол и разполага войската си в крепостта Версиникия. Кардам също се явява с голяма войска, която скрива в близките гори. В продължение на 17 дни императорът призовава Кардам да влязат в открита битка, но българският хан търпеливо изчаква и изтощава противника. До голямо сражение не се стига, двамата владетели подписват по-късно нов договор с основно задължение на Византия – плащането на данъка от 792 година.

Военните действия и похвати на Кардам показват неговите ценни качества. С търпение и последователност той успява да се справи с вътрешните и външни врагове и да укрепи своята власт и българската държава. Така страната преодолява голямата криза от VIII век и се устремява по-силна и единна към великите събития и новите предизвикателства, които я очакват през IX век.